

Coleg
Cymraeg
Cenedlaethol

Aelod allanol o Bwyllgor Archwilio a Risg y Coleg

Manyleb rôl a manyleb person

Ionawr 2025

Manyleb Rôl

Teitl y Rôl:	Aelod allanol o Bwyllgor Archwilio a Risg y Coleg
Cydnabyddiaeth / Tâl:	£200 y dydd yn unol â ffioedd arferol y Coleg + treuliau cymwys
Statws Cyflogaeth:	Rôl wirfoddol
Tymor gwasanaeth:	4 blynedd (gyda'r posibilrwydd o ail dymor)
Lleoliad:	amherthnasol
Atebol i:	amherthnasol

Y Coleg Cymraeg Cenedlaethol

Mae'r Coleg Cymraeg yn creu a hyrwyddo cyfleoedd hyfforddi ac astudio yn y Gymraeg drwy weithio gyda cholegau addysg bellach, ysgolion, prifysgolion, darparwyr prentisiaethau a chyflogwyr. Ry'n ni'n ysbrydoli ac yn annog pawb i ddefnyddio'u sgiliau Cymraeg.

Nod y Coleg yw adeiladu system addysg a hyfforddiant Cymraeg a dwyieithog sy'n agored i bawb ac i ddatblygu gweithlu dwyieithog, gan gynnwys y gweithlu addysg ei hun.

Bwrdd y Coleg a'i bwyllgorau

Mae Bwrdd y Coleg yn darparu arweiniad a chyfeiriad i'r sefydliad trwy bennu cynlluniau, cytuno ar sut a ble y caiff adnoddau eu defnyddio, a thrwy adolygu cynnydd gwaith y Coleg, gan graffu ar sut y mae'n cael ei gyflawni. Mae'r Bwrdd yn cydweithio'n agos â'r Prif Weithredwr a'r rheolwyr wrth gyflawni ei rôl.

Mae'r Bwrdd yn dirprwyo rhai o'i gyfrifoldebau i is-bwyllgorau sefydlog, sef:

- Pwyllgor Archwilio a Risg;
- Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol;
- Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant;
- Bwrdd Academaidd;
- Bwrdd Strategol Ôl-16.

Mae gan y Coleg dîm o staff canolog, wedi eu lleoli unai yn ei brif swyddfa yng Nghaerfyrddin neu ei swyddfeydd yng Nghaerdydd, Aberystwyth neu Gaernarfon.

Yn gyfansoddiadol, y mae'r Coleg yn gwmni cyfyngedig drwy warant ac mae hefyd wedi cofrestru fel elusen. O ganlyniad mae'r Coleg yn gorfod cydymffurfio gyda Deddf Cwmnïau 2006 a Deddf Elusennau 2011 ac yn adrodd yn flynyddol i Dŷ'r Cwmnïau ac i'r Comisiwn Elusennau.

Ceir mwy o fanylion am y Coleg ar ein [gwefan](#).

Y Pwyllgor Archwilio a Risg

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Risg yn gyfrifol am oruchwylio strwythurau, prosesau a chyfrifoldebau'r Coleg mewn perthynas â'r cyfrifon blynyddol, archwilio allanol a mewnol, a goruchwylio risgiau.

Mae'r Pwyllgor yn cynnwys hyd at dri o aelodau Bwrdd y Coleg a hyd at dri aelod allanol, a chaiff ei gadeirio fel rheol gan un o aelodau'r Bwrdd.

Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Risg yw **Rhys Evans**.

Ceir copi o Gylch Gorchwyl y Pwyllgor hwn yn Atodiad A.

Prif Gyfrifoldebau Aelodau Allanol

Mae aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Risg yn darparu goruchwyliaeth lefel uchel i sicrhau bod trefniadau rheoli pwrpasol a digonol yn eu lle i gefnogi tîm rheolwyr y Coleg ac i ddarparu sicrwydd i'r Bwrdd. Mae'r gwaith hwn yn wahanol i ac yn ychwanegol at reolaeth weithredol y Coleg, sy'n gyfrifoldeb i'r tîm rheoli.

Gofynnir i aelodau allanol ddefnyddio eu harbenigedd a'u profiad i gyfrannu at y gwaith hwn. Disgwylir i aelodau holi mewn ffordd ddeallus, i ystyried yn wrthrychol, i drafod yn ddiduedd, i herio mewn ffordd adeiladol, ac i ddarparu barn gytbwys, ar ôl gwrando'n sensitif ar farn eraill.

Fel rhan o'u gwaith ar y Pwyllgor, disgwylir i'r aelodau ddatblygu dealltwriaeth gadarn o'r Coleg (ei amcanion, risgiau, strwythur a diwylliant), yn ogystal â'r fframweithiau cydymffurfiaeth y gweithia oddi fewn iddynt.

Gofynion profiad ac arbenigeddau y Rôl

Er mwyn sicrhau bod y Pwyllgor yn gallu diwallu ei gyfrifoldebau'n gywir ac yn effeithiol, y mae disgwyl i'r aelodau ddod ag amrywiaeth o sgiliau a phrofiad i'r Pwyllgor, megis:

- profiad o brosesau archwilio, rheoli risg a chraffu;
- profiad cyfrifyddol, yn enwedig yng nghyd-destun rheoli ac adrodd ar gyllidebau;
- addysg uwch, addysg bellach, prentisiaethau a / neu ddysgu seiliedig ar waith;
- profiad ymarferol o reoleiddio a gweithredu egwyddorion Nolan.

Yn ogystal ag ychwanegu gwerth eu sgiliau a'u profiad penodol, mae gofyn i holl aelodau'r Pwyllgor gydweithio'n effeithiol fel tîm. Nodir cyfres o nodweddion sy'n hanfodol i aelodau holl bwyllgorau Bwrdd y Coleg yn y Manyleb Person ar ddiwedd y ddogfen hon, yn ogystal â'r rheiny sy'n angenrheidiol ac yn ddymunol ar gyfer aelodau'r Pwyllgor hwn.

Mae'r Pwyllgor yn edrych i benodi aelod allanol newydd ar hyn o bryd ac adnabuwyd angen penodol am aelod sydd yn meddu ar:

- gymhwyster cyfrifyddol proffesiynol,
- profiad cyfrifyddol, yn enwedig yng nghyd-destun rheoli ac adrodd ar gyllidebau,
- profiad o brosesau archwilio, rheoli risg a chraffu .

Mae'r Coleg hefyd yn awyddus i sicrhau bod gennym Fwrdd a phwyllgorau sy'n adlewyrchu poblogaeth Cymru gyfan a byddwn yn croesawu ceisiadau gan unigolion o ystod eang o oedrannau, ardaloedd daearyddol, cefndiroedd a chymunedau amrywiol. Byddwn yn croesawu yn enwedig ddiddordeb gan ymgeiswyr du ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig yn ogystal â phobl sydd ag unrhyw nodweddion gwarchoddedig eraill.

Manylion eraill

Tymor gwasanaeth

Penodir aelodau allanol am gyfnod o bedair blynedd, ac mae cylch gorchwyl y Pwyllgor yn caniatáu i aelodau wasanaethu am un tymor pellach (yn unol â gweithdrefn ail-benodi aelodau).

Bydd y penodiad newydd yn dechrau yng ngwanwyn 2025.

Ymrwymiad o ran amser

Bydd y Pwyllgor yn cyfarfod teirgwaith y flwyddyn, fel arfer am fore neu brynhawn. At ei gilydd, disgwylir y bydd angen i aelodau allanol neilltuo'r hyn sy'n cyfateb i oddeutu tridiau mewn blwyddyn i'r Coleg.

Cynhelir cyfarfodydd fel rheol yn rhithiol ond mae'n bosib y bydd y Pwyllgor yn cwrdd o bryd i'w gilydd mewn person.

Dyddiadau arfaethedig cyfarfodydd 2024/25 a 2025/26:

- 21 Mai 2025
- 22 Hydref 2025
- 4 Chwefror 2026
- 20 Mai 2026

Cydnabyddiaeth a Threuliau

Mae hon yn rôl wirfoddol. Fodd bynnag, telir ffi dyddiol i aelodau allanol pwyllgorau yn unol â graddfeydd arferol y Coleg. Telir hefyd treuliau teithio a threuliau rhesymol eraill a all godi wrth wneud gwaith ar ran y Coleg o fewn terfynau a osodir gan reoliadau ariannol y Coleg.

Datgan buddiannau

Dylai ymgeiswyr ddatgan unrhyw fuddiannau personol, proffesiynol neu fusnes a all ddylanwadu ar eu barn wrth gyflawni swyddogaethau aelod allanol o bwyllgorau Bwrdd y Coleg.

Y Gymraeg

Cymraeg yw iaith weithredol y Coleg. Cynhelir holl gyfarfodydd y Coleg yn y Gymraeg, gan ddarparu cyfleusterau cyfieithu-ar-y-pryd, yn ogystal â phapurau perthnasol yn y Saesneg pan fydd angen.

Gwneud cais

Gwahoddir unrhyw un sydd â diddordeb ymgeisio i anfon **llythyr cais a CV** at Ysgrifennydd y Coleg (e-bost ysgrifennydd@colegcymraeg.ac.uk).

Bydd Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant y Coleg yn ystyried y ceisiadau ac yn eu hasesu yn erbyn y nodweddion sydd wedi'u nodi yn y manyleb person ar ddiwedd y ddogfen hon. Anogir ymgeiswyr i gynnwys enghreifftiau yn eu llythyron cais o'r profiad a'r sgiliau sydd ganddynt sy'n eu gwneud yn gymwys ar gyfer y rôl.

Bydd y Pwyllgor yn cadw'r hawl i gyfweld ymgeiswyr cyn penodi. Cynhelir cyfweiliadau ar brynhawn Mercher, **19 Mawrth 2025** dros MS Teams, os bydd angen.

Os hoffech sgwrs anffurfiol am y rôl cysylltwch yn y man cyntaf drwy e-bost er mwyn trefnu amser ar gyfer sgwrs ffôn.

Y dyddiad cau yw 12.00 ar ddydd **Mercher, 5 Mawrth 2025**.

Manyleb Person

Bydd gan aelodau allanol o'r Pwyllgor Archwilio a Risg y nodweddion canlynol:

Gwybodaeth, dealltwriaeth, sgiliau a phrofiad	Nodweddion hanfodol i aelodau holl Bwyllgorau'r Coleg
	Y gallu i ddadansoddi a phwyso a mesur gwybodaeth gymhleth ac i ddod i benderfyniad
	Meddwl annibynnol sydd yn fodlon herio mewn ffordd adeiladol
	Sgiliau cyfathrebu a rhyngpersonol da, ac yn gallu cydweithio'n effeithiol â phobl ar bob lefel
	Gwybodaeth am drefniadau llywodraethiant corfforaethol
	Dealltwriaeth o ac ymrwymiad i amcanion y Coleg a'i genhadaeth ehangach i hyrwyddo'r iaith Gymraeg, a diddordeb byw mewn materion cydraddoldeb ac amrywiaeth
	Nodweddion angenrheidiol ar gyfer dau neu ragor o aelodau'r Pwyllgor hwn
	Gwybodaeth am neu brofiad o brosesau archwilio, rheoli risg a chraffu
	Profiad ymarferol o reoleiddio a gweithredu egwyddorion Nolan
	Gwybodaeth a dealltwriaeth am faterion addysgol, gan gynnwys addysg uwch a/neu addysg bellach, ac yn arbennig addysg cyfrwng Cymraeg

	<p align="center">Nodweddion dymunol eraill ar gyfer aelodau o'r Pwyllgor hwn</p>
	<p>Profiad cyfrifyddol, yn enwedig yng nghyd-destun rheoli ac adrodd ar gyllidebau (gyda chymhwyster cyfrifyddol proffesiynol)</p>
	<p>Profiad cyfreithiol, yn enwedig yng nghyd-destun cydymffurfiaeth</p>
	<p>Gwybodaeth am neu brofiad o ddiogelwch seibr, diogelwch data, neu reoli gwybodaeth</p>
<p>Gofynion eraill</p>	<p>Yr amser i neilltuo hyd at dri diwrnod o waith i'r Coleg bob blwyddyn</p>

Atodiad A

Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Archwilio a Risg

1. Cyfansoddiad
 - 1.1 Sefydlwyd Pwyllgor y Coleg a adwaenir fel y Pwyllgor Archwilio a Risg (y Pwyllgor) gyda Chylch Gorchwyl a rheolau sefydlog drwy benderfyniad y Coleg dyddiedig 30 Mawrth 2011. Adolygwyd y Cylch Gorchwyl a'r rheolau sefydlog ym mis Tachwedd 2017 ac ym mis Hydref 2019.

2. Cylch Gorchwyl
 - 2.1 Mae'r Pwyllgor yn cynghori ac yn cefnogi Bwrdd y Coleg a'r swyddogion drwy roi sicrwydd annibynnol iddynt ynglŷn ag effeithiolrwydd rheolaeth fewnol, llywodraethu corfforaethol a rheoli risg y Coleg.

3. Cyfrifoldebau
 - 3.1 Mae'r cyfrifoldebau canlynol wedi eu dirprwyo i'r Pwyllgor gan Fwrdd y Coleg:
 - Adolygu digonolrwydd y strwythurau, prosesau a chyfrifoldebau a gaiff eu mabwysiadu gan reolwyr y Coleg ar gyfer canfod a rheoli risgiau allweddol sy'n wynebu'r Coleg. Bydd hyn yn cynnwys adolygu cofrestr risg y Coleg yn rheolaidd;
 - Cynnig barn ffurfiol i'r Coleg ar y cyfrifon archwiliedig, gan gynnwys y Datganiad ar Reolaeth Fewnol, cyn iddynt gael eu cymeradwyo;

- Adolygu Polisiâu eraill perthnasol i'r Pwyllgor, er enghraifft Polisi Risg a Pholisi Chwythu'r Chwiban;
- Ystyried digonolrwydd y trefniadau llywodraethu corfforaethol;
- Paratoi a chymeradwyo adroddiad blynyddol i'r Bwrdd, i gefnogi'r Datganiad Llywodraethu Corfforedig;
- Derbyn adroddiad blynyddol ar sefyllfa yswiriant y Coleg, a'i adolygu yn ôl yr angen;
- Goruchwylio'r trefniadau ar gyfer penodiad archwilwyr mewnol ac allanol;
- Monitro perfformiad yr archwilwyr mewnol ac allanol;
- Comisiynu ymchwiliadau arbennig i faterion mewn perthynas â rheolaeth fewnol yn ôl yr angen.

Archwilwyr Allanol

- Derbyn cyngor gan yr archwilwyr allanol;
- Trafod gyda'r archwilwyr allanol, cyn yr archwiliad, natur a chwmpas yr archwiliad a cheisio sicrhau cydlynid rhwng yr archwilwyr mewnol ac allanol;
- Ystyried llythyr rheoli'r archwilwyr allanol;
- Sicrhau bod argymhellion yr archwilwyr allanol yn cael eu gweithredu a'u hadrodd i'r Bwrdd.

Archwilwyr Mewnol

- Ystyried a chynghori'r Coleg ar y rhaglen archwilio fewnol flynyddol a thymor hir, a derbyn adroddiadau rheolaidd gan yr archwilwyr mewnol;
- Dysgu o swyddogaeth archwilio mewnol am unrhyw ganfyddiadau archwilio arwyddocaol, a chynghori ar hynny;

- Derbyn adroddiadau sicrwydd gan gynnwys canfyddiadau archwilio mewnol;
- Sicrhau bod argymhellion yr archwilwyr mewnol yn cael eu gweithredu a'u hadrodd i'r Bwrdd.

4. Aelodaeth

4.1 Bydd y Pwyllgor yn cynnwys:

- Cadeirydd, a fydd fel arfer yn aelod o Fwrdd y Coleg;
- Dim mwy na 3 aelod a benodwyd o blith aelodau Bwrdd y Coleg;
- Hyd at 3 aelod arall na fyddant yn aelodau o Fwrdd y Coleg.

Byddant yn cael eu penodi drwy broses a oruchwylir gan y Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant.

4.2 Y cworwm ar gyfer cyfarfodydd o'r Pwyllgor yw tri aelod, gan gynnwys y Cadeirydd neu ei enwebai.

5. Y Cadeirydd

5.1 Bydd y Cadeirydd yn gyfrifol am ddarparu adroddiad llawn a rheolaidd am drafodaethau ac argymhellion y Pwyllgor i Fwrdd y Coleg. Yn absenoldeb y Cadeirydd disgwylir iddynt ddirprwyo'r cyfrifoldeb hwn i aelod arall o'r Pwyllgor.

6. Awdurdod

- 6.1 Awdurdodir y Pwyllgor gan Fwrdd y Coleg i ymwneud â'r holl faterion sydd wedi eu dirprwyo iddo gan Fwrdd y Coleg. Fe'i hawdurdodir yn ogystal i archwilio unrhyw weithgaredd o fewn ei gylch gorchwyl.

7. Nifer Cyfarfodydd

- 7.1 Cynhelir o leiaf dri chyfarfod y flwyddyn.

8. Ysgrifenyddiaeth

- 8.1 Darperir ysgrifenyddiaeth y Pwyllgor gan aelod o staff cyflogedig y Coleg.

9. Adolygu Cylch Gorchwyl

- 9.1 Adolygir cylch gorchwyl y Pwyllgor hwn gan y Pwyllgor a gan Fwrdd y Coleg yn flynyddol.